

سیر مطالعاتی آثار

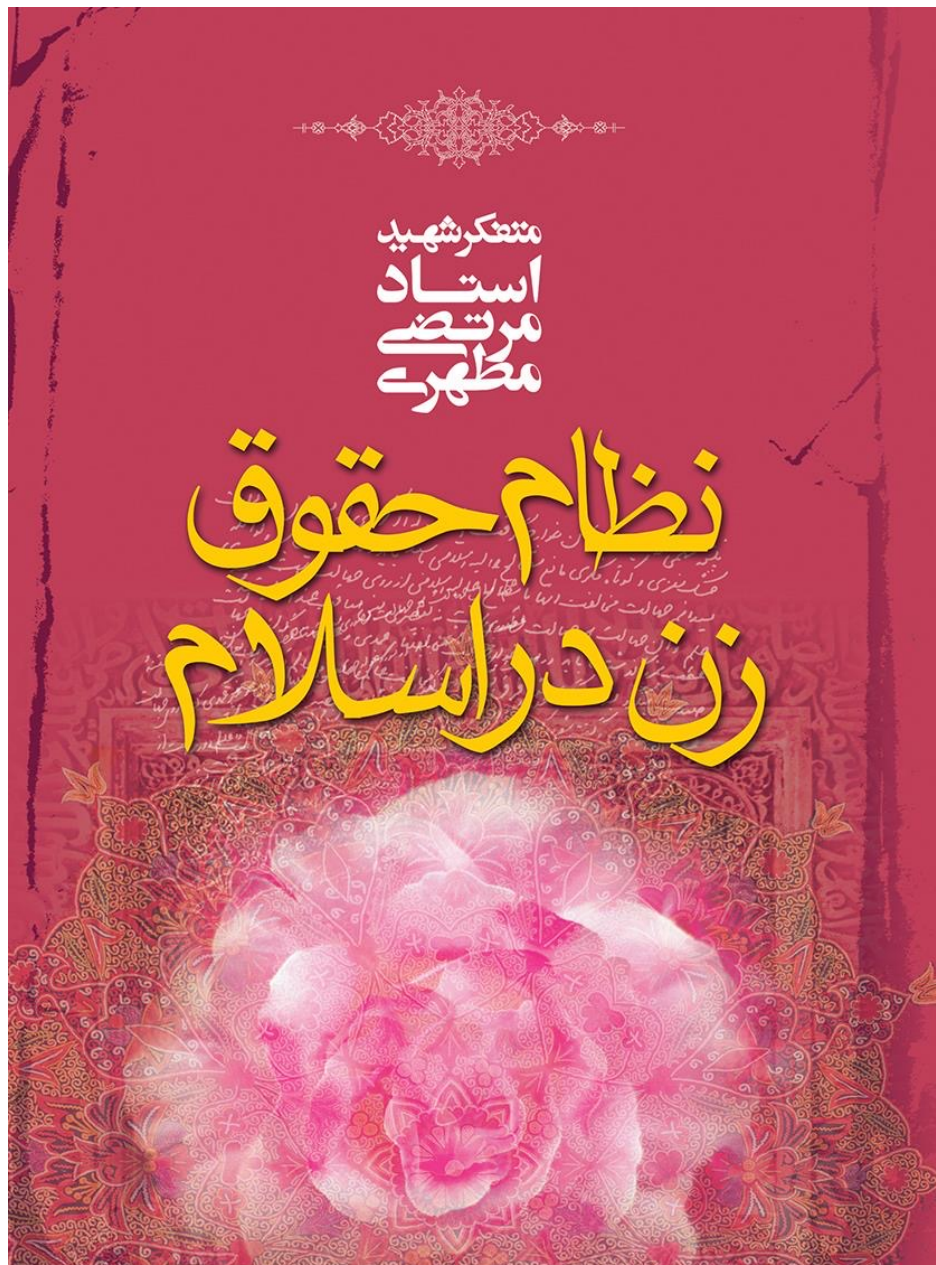
استاد شهید مرتضی مطهری رحمۃ اللہ علیہ

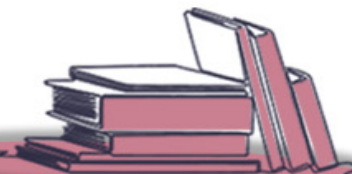
متنکر شهید
استاد
مرتضی
مظہر

نظام حقوق زن در اسلام

تعدد زوجات

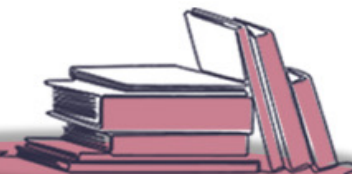

نظرات مستشرقان در مورد ریشه تعدد زوجات

• عامل زور → رواج چندشوهری در عربستان در عین ضعف مطلق زن
عدم رواج تعدد زوجات در غرب در دوره مالکیت مرد بر زن

• عامل اقتصادی → وضعیت مناسب مالی اغلب مردان دارای تعدد

• عامل جغرافیایی → عدم فراگیری این موضوع در مناطق گرمسیر
عدم یکسانی وضعیت در مناطق دارای آب و هوای مشابه
وجود تعدد زوجات در مناطق معتدل و سردسیر

رواج تعدد زوجات در مناطق فاقد نظام عشیره‌ای

- عامل عدد و عشیره → امکان تحقق افزایش عدد و عشیره با عقد موقت
- عدم نیل همه مصادیق تعدد زوجات به فرزند

امکان تحقق این امر با عقد موقت

- محدودیت دوره فرزندزایی زن → عدم نیل همه مصادیق تعدد زوجات به فرزند
- عدم میل برخی مردان به فرزندزایی از همه زنان

امکان پاسخ‌گویی بهتر به این نیاز با عقد موقت

- ایام خاص زنان → لغو شدن تشریع بیش از دو زن
- عدم فراگیری تعدد زوجات میان مردان
- فزونی عدد زنان بر مردان

تعدد زوجات در اسلام

اسلام دین خاتم و اکمل

- پیش‌مقدمه
  - ادعا و وظیفه اسلام پاسخ‌گویی به همه نیازها تا قیامت
  - فروض محتمل درباره تعداد مردان و زنان آماده ازدواج ←

تساوی عدد مردان و زنان: تک‌همسری

فزونی عدد مردان بر زنان: ازدواج مرد مسلمان با زن غیرمسلمان

روابط آزاد → إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَ سَاءَ سَبِيلًا (۳۲ اسراء)

عقد موقت → عدم تأمین میل فطری زن

ازدواج با مرد غیرمسلمان → قاعده نفی سبیل

...

عقد دائم: تعدد زوجات

وجود حق تأهل برای همه انسان‌ها و میل فطری به آن

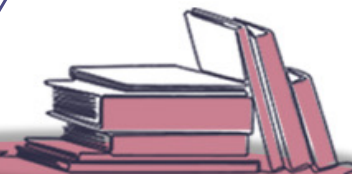
ریشه فزونی عدد زنان بر مردان > مرگ و میر بیشتر در مردان > جنگ
مقاومت جسمی بیشتر زن نسبت به مرد > حوادث کار

وضعیت جامعه در فرض فزونی زنان بر مردان > عادی > فحشا

خاص > رفیقه‌بازی

تحلیل موضوع از جهت حق یا تکلیف بودن

• مقدمه

• شبهات

○ اشکال روحی: تجزیه‌ناپذیری عشق

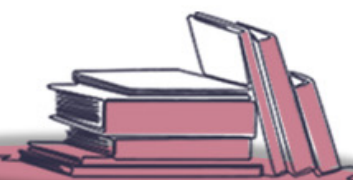
عشق مفهومی معنوی، تجزیه‌پذیر و مرتبط با سعه وجودی انسان
عدم وجود انگیزه و زمینه عاشقانه در تمامی مصادیق تعدد زوجات
بداهت تفاوت عشق در تعدد زوجات و عقد واحد

○ اشکال تربیتی: تعدد زوجات یعنی ایجاد دشمنی در خانواده

اهمیت عملکرد مرد و دشمن نبودن هوو به صورت مطلق
ایجاد دشمنی با رفیقه‌بازی و فحشا

○ اشکال اخلاقی: تعدد زوجات مجوز شهوترانی

تعدد زوجات دقیقاً مانع شهوترانی
عدم تحقق همه مصادیق تعدد زوجات با هدف رابطه جنسی
عدم وجود تناقض در دین اسلام

○ اشکال حقوقی: تسلیم دل به زن اول توسط مرد پیش از این

ایجاد حق طلاق واهی برای مرد
معامله حقوقی نبودن ازدواج
عدم امکان نادیده گرفتن تکلیف مرد با این توجیه

مبنا بر تشابه و مردود بودن آن

○ اشکال فلسفی: رعایت نشدن تساوی زن و مرد
خلاف فطرت زن
عدم امکان تحقق از جانب زن

○ تعدد زوجات مجوز حرم سراسازی

تعداد زنان در تعدد زوجات حداکثر چهار و در حرم سرا نامحدود
عدم وجود شرایط تعدد زوجات مثل مهریه، نفقه، توان جنسی و... در حرم سرا
تذوق تنها ریشه ایجاد حرم سرا و حرام بودن آن در اسلام
الزام شرط عدالت در تعدد زوجات و منتفی بودن آن در حرم سرا

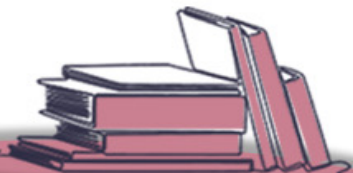

- الگوی مطلوب اسلام
  - فزونی عدد زنان آماده ازدواج بر مردان
  - تمایل زنان پیش‌گفته بر استفاده از حق تأهل خویش
  - وجوب کفایی تعدد زوجات بر مردان دارای شرایط
  - عمل به تکلیف از سوی مردان دارای آسیب کمتر

• تکمله

- چگونگی جمع میان دو آیه
  - وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ (نساء ۱۲۹)
  - فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً (نساء ۳)

← تفکیک عدالت قلبی از عدالت ظاهری

○ تعدد زوجات پیامبر نورانی اسلام ﷺ

❖ تعدد همسران: محل اختلاف

❖ ریشه تعدد

زمان و دوران ازدواج اول

عدم ازدواج از سال ۱۰ تا ۱۳ بعثت

سن همسران حضرت ﷺ

ترتیب ازدواج‌ها

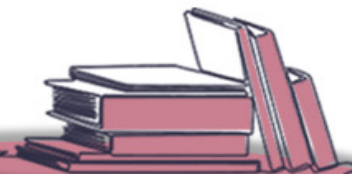
عدم تحقق ارتباط با برخی از همسران

عدم توجه به زینت‌های زنان و تهدید آن‌ها به طلاق در قرآن

عدم امکان جمع هوسرانی و مسئولیت‌پذیری

عدم تعرض کفار و منافقین هم‌عصر حضرت ﷺ به موضوع

■ نظر مستشرقان مغرض
: هوسرانی

❖ مسئله خصائص النبی

